

Arnt Jakobsen:

Norsk medisinsk ordbok

Norsk medisinsk ordbok er en oppslagsbok som er ment å være til hjelp for å forstå norske og latinske sykdomsbetegnelser, undersøkellesprosedyrer og behandlingsopplegg i legeerklæringer, attester, diagnoser og uttalelser fra medisinsk sakkynndige.

Ordboken retter seg mot saksbehandlere ved trygdekontor, sosialinstitusjoner, forsikringsselskaper, innen kommunal, fylkeskommunal og statlig forvaltning samt medisinsk hjelpepersonell. Det gis en alfabetisk oversikt over latinske og norske medisinske ord og uttrykk. Boken gir enkle, kortfattede ordforklaringer av norske og latinske betegnelser uttrykt på norsk. Noen av de norske betegnelse er også angitt med latinske betegnelser.

Ordboken ble første gang utgitt i 1932 og var da redigert av lege, senere helsedirektør Karl Evang. Norsk medisinsk ordbok har siden den gang vært gjennom en rekke større revisjoner. I denne 14. utgaven er det foretatt cirka 500 tilføyelser, mens en del gamle betegnelser og henvisninger er fjernet. Ordboken inneholder noen odontologiske betegnelser som ikke lenger benyttes og burde vært erstattet med nye.

Ordboken må ikke forveksles med «Norsk medisinsk ordbok» utgitt på det Norske Samlaget. Det er en mer omfattende medisinsk ordbok, der stoffet er myntet på medisinsk personell som leger, tannleger og sykepleiere.

Ordboken synes å være en anvendelig oppslagsbok for den målgruppen den retter seg mot.

Gunvor Bentung Lygre

Forlag Sem & Stenersen AS, 2002. 334 sider, ingen illustrasjoner

Georg Zarb, Ulf Lekholm, Tomas Albrektsson, Howard Tenenbaum, redaktører:

Aging, Osteoporosis and Dental Implants

Under de seneste hundre åren har medellivslengden økat betydelig i den industrielle verden og ett friskt åldrande, «the luxury of aging», kan for mange kunnas som en velførtjant belønning etter ett langt yrkesverksamt liv. Det er emellertid inte alla förunnat att åldras fri från sjukdom. Osteoporos, benskörhet, drabbar mer än hälften av våra gamla och företrädesvis kvinnor. Förändringar i skelettet kommer smygande vid 45-50 års ålder, och diagnosen sätts oftast först efter att ett flertal fraktur redan inträffat. Vi vet idag alltför litet om orsakerna till denna sjukdom, men troligen finns det ett samband mellan åldrandet, systemisk osteoporos, periodontal sjukdom och tandförlust. Dessa samband är inte dokumenterade i den odontologiska litteraturen men man har helt klart fastställt att såväl kvantitativa som kvalitativa förändringar kan inträffa i käkbenet i samband med ålder och en systemisk osteoporos. Frågan ställer sig naturligt, hur ett osteoporotiskt ben reagerar vid installation av dentala implantat och vilka är effekterna ur ett kort och lång perspektiv. Mot bakgrund av att dessa frågeställningar ännu ej kan besvaras, initierade Universitetet i Toronto i november 2000 ett symposium över ämnet «Aging, Osteoporosis and Dental Implants» och denna bok innehåller referat från detta möte.

Boken börjar med en fyllig introduktion om den kliniska behandlingen och fördelarna med implantat-retinerad protetik hos äldre. Därefter följer fyra sektioner; «Biologic and bioengineering considerations for prescribing prosthetic implants», «The oral surgical experience», «The prosthodontic experience» och «Biologic perspectives related to osseointegration in the elderly». Var och en av sektionerna får en introduktion från någon av de fyra redaktörerna. Totalt finns 19 kapitel som samtliga är mycket välskrivna och lättlästa. Innehållet sträcker sig över ett panorama från cellbiologi med ett intressant kapitel om mesenkymala stamceller och deras betydelse för

benet remodellering, reparation och regeneration fram till den kliniska vardagen med alla dess frågeställningar. Dr Marc D. Grynpas redogör för vad vi bör veta idag om det osteoporotiska benets kvalitativa förändringar; påverkan av ålder, sjukdomar och medicinering. Därefter följer redogörelser för de kliniska delarna vid behandling av äldre med implantat. Dessa kapitel ger en god uppdatering över var forskningsfronten står idag sett ur ett kliniskt perspektiv. Varje kapitel avslutas med litteraturhänvisning.

Avslutningsvis kommer de två sista kapitlen att innehålla negativa effekter av rökning och författarna/redovisa initialt vilka faktorer som idag kan identifieras vid riskbedömning vid implantatbehandling. Av dessa faktorer utpekas rökning som en av orsakerna till problem i samband med implantatbehandling. En värdefull redogörelse av det biologiska skedet vid exponering av tobaksrök göres sett i relation till sårhäkning och begreppet osseointegrering. Efter genomläsning av dessa två kapitel finns det alltmer anledning att reflektera över rökningens skadeverkan och riskerna att icke kunna uppnå ett «the luxury of aging».

Boken har illustrationer och kliniska fotografier av hög kvalitet och en tilltalande layout som presenterar budskapet tillsammans med en lättläst text. Boken rekommenderas varmt till de som har sitt huvudintresse i geriatrik, protetik, implantologi och oral medicin; både som lekman och terapeut, men även till den allmänpraktiserande tandläkaren torde boken kunna vara ett mycket gott komplement till att ge patienter information om såväl förebyggande insatser som vilka risker som kan förespeglas vid behandling med osseointegrerande implantat vid behandling av tandlöshet.

Kristina Arvidson Fyrberg

United Kingdom: Quintessence Publishing Co, Ltd.; 2001. 276 sider, 184 illustrationer varav 77 i färg.

Roulet JF, Wilson NHF, Fuzzi M, red:
Advances in Operative Dentistry

Når Jean-Francois Roulet skriver bok, da vekkes umiddelbart interessen fordi han lenge har vært blant de fremste innen forskning omkring klinisk materialhåndtering og operativ karies-terapi. Men når sant skal sies så har han (og medarbeidere) denne gang bare redigert de to bøkene som består av i alt 35 kapitler. Disse er skrevet av forskjellige bidragsytere som hver og en er spesialister på sitt fagfelt. Som tittelen indikerer dreier det seg om en beskrivelse av de senere års fremskritt innen reparativ tannbehandling. Ikke uventet gjennomsyres teksten av de 4 prinsipper som gjelder for all moderne kariesterapi, nemlig:

- 1) kontroll og behandling av selve sykdommen
- 2) remineralisering av tidlige skader
- 3) minimale operative inngrep i tannens hardvev
- 4) reparere heller enn å bytte ut defekte restaureringer - om mulig

De to bøkene har forskjellig undertittel. Den første som har fått betegnelsen «contemporary clinical practice» omhandler således moderne behandlingsprinsipper. Her får en blant annet informasjon om hvordan utføre adekvate bondingsprosedyrer, fremstille estetiske fortannsfyllinger, tips for indirekte og direkte restaureringer, virkemekanismer for resinsementer, hvordan komputermestret erstatninger, anbefalinger for restaurering av endobehandlede tenner og ikke mindre enn 3 hele kapitler om noe så dagsaktuelt som «operative treatment for elderly people». Det formidles også informasjon om hvordan en skånsomt skal behandle bløtvevet. Et kapittel viser kliniske kasus og tips for restaurering av svært nedslitte tenner som f.eks i erosjonskasus.

Bok nr 2 har undertittel «challenges for the future» og denne er visjonær samtidig som den er både praktisk og jordnær. Her gjennomgås temaene forebygging, diagnostikk, risikobedømming og beslutningsteori på en måte som vekker interesse. Det gis dessuten en beskrivelse av hvordan evaluere fyllinger med hensyn til kvalitet og hvilken levetid som kan forventes. Det spesielle med denne boken er at en har

tatt høyde for at det virkelige liv er ganske annerledes enn det en finner i kontrollerte kliniske studier. En tilpassning til virkeligheten der faktorer som pasientens helse, tannsettets prognose som følge av alder, evne og vilje til å følge opp behandlingen samt økonomiske forhold, vil gjerne gjøre at en må foreta andre valg. I disse bøkene gis leseren mulighet til å oppdage og vurdere alternative behandlingsforslag.

Teksten er spekket med referanser som henviser til en litteraturliste på slutten av hvert kapittel. Men selv om dette verket på mange måter er lagt opp som en kokebok over kliniske prosedyrer - godt understøttet av de lekreste illustrasjoner - er det egentlig noe mye mer enn akkurat det. Det stilles nemlig kritiske spørsmål til mye av den kunnskap som presenteres, samtidig som forfatterne ikke er redde for å innrømme at det trengs mer forskning både her og der. Så en må erkjenne at alt som her presenteres ikke er såkalt «evidensbasert». Du får heller ikke alle svarene, men dører åpnes for deg når det gjelder splitter ny kunnskap og du føres inn i en diskusjon om hvordan denne kunnskapen bør og skal brukes. Derfor er dette i utgangspunktet ikke en lærebok for studenter på grunntrinnet, men først og fremst spennende lesing for den engasjerte kliniker.

De to bøkene er lett håndterlige og skrevet i en europeisk «ånd» - vidunderlig fri for alle de estetiske viderverdigheter som gjerne preger amerikanske lærebøker.

Konklusjonen gir seg selv: La oppdatert kunnskap prege din hverdag - kjøp og les bøkene. Og hvis Dagens Næringsliv (DN) tilfeldigvis skulle ringe og spørre hva du har på nattbordet ditt, ja, da har du svaret klart.

Gunhild V. Strand

Berlin: Quintessence Publishing Co Inc; 2001.
580 sider, gjennomillustrert.

James K. Avery:

Oral Development and Histology

3. utgave. Pauline F. Steele and Nancy Avery, redaktører.

Første og annen utgave av denne læreboken kom i henholdsvis 1992 og 2000 og var på 224 sider. Den nye utgaven har langt på vei doblet sidetallet og er innbundet, i motsetning til for-gjengerne som kom i heftet utgave.

Boken er inndelt i seks seksjoner, som igjen er inndelt i kapitler. Hvert kapittel innledes med en innholdsfortegnelse og avsluttes med et sammendrag og litteraturhenvisninger. Fjorten forskjellige forfattere har bidratt, og av disse er Avery den som har ydet det største bidraget. Boken har mange illustrasjoner og både bilder og tegninger er av bra kvalitet. Bakerst i boken finnes en 17 siders ordliste. Det er nyttig og et eksempel til etterfølgelse for andre forfattere.

Seksjon 1 omhandler utvikling og modning i kranio-facial området. Det gis en gjennomgang av fosterets utvikling fra befruktning og fram til fødsel samt en kort gjennomgang av forskjellige misdannelser. Videre behandles utviklingen av gjellebuene og ansiktet, samt utviklingsforstyrrelser (kjeveleppe-gane-spalter). Så følger en gjennomgang av brusk- og benutviklingen i hoderegionen og veksten frem til voksen alder.

Seksjon 2 tar for seg utviklingen av tenner og støttevev. Tannutviklingen gjennom de forskjellige stadier (knopp-, hette- og klokke-stadiet) er beskrevet og den molekylære kontrollen av tannutviklingen er vektlagt. Videre er utviklingen av emalje, dentin og pulpa, samt utviklingen av roten og støttevevene beskrevet. Tannfrembrudd og tannfelling omtales også i denne seksjonen og den avsluttes med en beskrivelse av forskjellige stoffer som virker inn på tann og ben utviklingen (vitaminer, hormoner, fluor, tetracykliner).

Temaet i seksjon 3 er tennenes struktur og funksjon. Emalje, dentin og pulpa histologi omtales og avslutningsvis kommer en sammenligning av primære og permanente tenner.

I seksjon 4 behandles struktur og funksjon av tennenes støttevev. Alveolarbenet, sementen og perio-

dontalligamentet, samt munnslimhinnen og gingiva beskrives. Kapitlet avsluttes med en omtale av de orale strukturers innervasjon.

I seksjon 5 er hovedvekten lagt på spyttkjertlenes utvikling, struktur og funksjon etterfulgt av en kort omtale av det histologiske bilde av saliva, pellikkel, plaque og tannsten.

I siste og sjettede seksjon er det en blanding av forskjellige temaer. Først beskrives nesenslimhinnen og bihulenes histologi, etterfulgt av kjeveleddets struktur og funksjon. Så følger en omtale av histologiske forandringer i forbindelse med tannregulering,

implantat behandling og sårtilheling.

Denne læreboken føyer seg fint inn i rekken av lærebøker i oral histologi. Kliniske aspekter er vektlagt noe mer enn det man vanligvis ser i tilsvarende lærebøker. Boken egner seg for tannlegestudenter, videreutdanningskandidater og tannleger som ønsker å oppdatere seg innen oral histologi. Jeg vil tro at den er særlig velegnet for de to siste gruppene, mens tannlegestudentene fortsatt vil være best tjent med den boken vi har brukt ved Oslo-fakultetet de siste årene, nemlig Ten Cates lærebok «Oral Histology». Grunnen til dette er at jeg tror Ten

Cates lærebok er mer lettest, og at prisen er mer studentvennlig (ca. kr 560 mot Averys ca. kr 700.). I og med at Averys lærebok langt på vei er doblet i volum, er den ikke så velegnet for tannpleierstudentene som tidligere utgaver, men den kan selvfølgelig brukes som oppslagsbok.

Randi Furseth Klinge

Stuttgart-New York: Georg Thieme Verlag; 2002. 435 sider, 850 illustrasjoner

Startpakke
Bestill en pakke av hver brosjyre og du får Billedhåndboken på kjøpet.

Enklere pasientinformasjon med

En billedbok fra Dansk Tandlægeforening inndelt i 14 temaer. Detaljerte fargebilder og skjematisk tegninger som dekker de mest vanlige behandlingssituasjoner.

Pris pr bok kr 750,-

Det er utviklet en brosjyreserie som følger inndelingen i Billedhåndboken. Brosjyrene er i farger med bilder fra boken og er oversatt og tilpasset norske forhold. Brosjyrene selges i pakker à 100 stk.

Pris pr pakke kr 450,-

Porto for bedriftspakke kommer i tillegg.
Bestillinger under kr 2000,- belastes et småbestillingstillegg på kr 75,-

Selges gjennom Norsk Tannvern, Postboks 9341 Grønland, 0135 Oslo
Telefon 22 11 34 40, Faks 22 11 34 41, E-post: tannvern@tannvern.no